Lietas Nr. 11310049915
Lietas arhīva Nr. K24-0098-17/4

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Ogrē 2017.gada 7.martā

Ogres rajona tiesa,
tiesnese I.Punte,
piedaloties prokurorei A.Vanagai,
aizstāvim H.Ulmim,
atklātā tiesas sēdē izskatīja krimināllietu /pers. B/, personas kods /personas kods/, apsūdzībā pēc Krimināllikuma 260.panta otrās daļas.

Aprakstošā daļa

/pers. B/, vadot transportlīdzekli, pārkāpa ceļu satiksmes un transportlīdzekļa ekspluatācijas noteikumus, un tā rezultātā izraisīja cilvēka nāvi un cietušajiem nodarīti smagi un vidēji smagi miesas bojājumi šādos apstākļos:

2015.gada 15.jūnijā ap plkst.16.35 Ogres novada Krapes pagastā pa autoceļu P80 Tīnūži-Koknese no Kokneses puses Tīnūžu virzienā ar ātrumu no 95 līdz 100 km/h /pers. B/ vadīja transportlīdzekli /TL marka/, valsts reģistrācijas numura zīme /TL numurs/, kurā brauca pasažieri.

/pers. B/ pirms transportlīdzekļa ekspluatācijas uzsākšanas nepārliecinājās par transportlīdzekļa /TL marka/atbilstību ekspluatācijas noteikumiem, un to, ka aizmugurējai kreisās puses riepai minimālais protektora dziļums mērīšanas zonā ir 1,5 mm.

/pers. B/, vadot transportlīdzekli, ceļa posmā ārpus apdzīvotas vietas, kurā satiksmes režīmu un kārtību noteica ceļa horizontālie apzīmējumi Nr.920 un Nr.922, nedarīja visu iespējamo, lai neradītu satiksmei bīstamas situācijas un neapdraudētu citus ceļu satiksmes dalībniekus, pārvadāja pasažierus, kuri nebija piesprādzējušies ar drošības jostām, izvēlējās ceļu satiksmes intensitātei, transportlīdzekļa īpatnībām un tehniskajam stāvoklim, ceļa un meteoroloģiskajiem apstākļiem neatbilstošu braukšanas ātrumu, kā arī ceļu satiksmes drošībai neatbilstošu distanci līdz priekšā braucošajam transportlīdzeklim, nebija pietiekami vērīgs un nesekoja līdzi izmaiņām ceļu satiksmes situācijā.

/pers. B/ novēloti pamanīja pa priekšu tajā pat virzienā braucošā transportlīdzekļa ātruma samazinājumu. /pers. B/, nesamazinot transportlīdzekļa /TL marka/braukšanas ātrumu, autoceļa P80 Tīnūži-Koknese 42,2.kilometrā šķērsoja ceļa horizontālo apzīmējumu Nr.920 un nobrauca uz ceļa labās puses grantētās nomales, kur sākās transportlīdzekļa /TL marka/sānslīde, pie kuras transportlīdzeklis nespēja sekot vadošo riteņu virziena izmaiņām. Pārvietojoties sānslīdē, transportlīdzeklis /TL marka/mainīja savu kustības trajektoriju pa kreisi, nobrauca no brauktuves ceļa pretējās jeb kreisās puses zālājā un apgāzās.

Ceļu satiksmes negadījuma rezultātā mira /pers. C/, smagus miesas bojājumus ieguva /pers. D/, vidēja smaguma miesas bojājumus ieguva /pers. E/.

/pers. B/ pārkāpa 2004.gada 29.jūnija Ministru kabineta noteikumu Nr.571 „Ceļu satiksmes noteikumi" (turpmāk tekstā – Ceļu satiksmes noteikumi), kas bija spēkā līdz 2015.gada 31.decembrim, sekojošas prasības:

4.punktu - ceļu satiksmes dalībniekiem jāizpilda šo noteikumu un citu normatīvo aktu prasības, kas nosaka ceļu satiksmes dalībnieku pienākumus, [..], kā arī jāievēro [..] ceļa apzīmējumu prasības;

10.punktu - ceļu satiksmes dalībniekiem un citām personām jārīkojas tā, lai neradītu satiksmei bīstamas vai satiksmi traucējošas situācijas un nenodarītu zaudējumus;

34.punktu - transportlīdzekļa vadītājam, braucot pa ceļiem, kā arī pa citām vietām, kurās iespējama transportlīdzekļu braukšana, jāievēro šo noteikumu un citu ceļu satiksmi reglamentējošu normatīvo aktu prasības;

38.1.punktu - transportlīdzekļa vadītajam ir pienākums pirms izbraukšanas pārbaudīt, vai transportlīdzeklis ir tehniskā kārtībā [..];

38.5.punktu - transportlīdzekļa vadītājam ir pienākums braucot ar mehānisko transportlīdzekli, kura konstrukcijā paredzētas drošības jostas, [..] nevest pasažierus, kuri nav piesprādzējušies (tas attiecas uz visiem pasažieriem, kuru sēdvietas aprīkotas ar drošības jostām);

108.punktu - ja brauktuve sadalīta joslās ar ceļa apzīmējuma līnijām, transportlīdzekļa vadītājam jābrauc tikai pa joslām [..];

112.punktu - transportlīdzekļa vadītājam jābrauc ar ātrumu, kas nepārsniedz noteiktos ierobežojumus, ņemot vērā ceļu satiksmes intensitāti, transportlīdzekļa un kravas īpatnības un stāvokli, kā arī ceļa un meteoroloģiskos apstākļus (īpaši redzamību braukšanas virzienā);

113.punktu - ja izveidojas ceļu satiksmei bīstami šķēršļi vai citas briesmas, kuras transportlīdzekļa vadītājs spēj pamanīt, viņam jāsamazina braukšanas ātrums vai pilnīgi jāaptur transportlīdzeklis, vai, neradot bīstamību citiem ceļu satiksmes dalībniekiem, šķērslis jāapbrauc;

119.punktu - transportlīdzekļa vadītājam atkarībā no braukšanas ātruma jāizvēlas tāda distance, lai, priekšā braucošajam transportlīdzeklim bremzējot, būtu iespējams izvairīties no sadursmes;

314.1.punktu - 920.ceļa apzīmējums - nepārtraukta līnija - sadala pretējos virzienos braucošu transportlīdzekļu plūsmas, apzīmē braukšanas joslu robežas bīstamās vietās, brauktuves posmus, kuros aizliegts iebraukt, transportlīdzekļu stāvvietu un stāvlaukumu robežas, brauktuves malu ceļu posmos, kuros aizliegts apstāties un stāvēt, kā arī atdala joslu, kas paredzēta noteiktu transportlīdzekļu braukšanai;

314.3.punktu - 922.ceļa apzīmējums - pārtraukta līnija, kurai svītru garums ir trīs reizes mazāks par atstarpēm starp tām, - sadala pretējos virzienos braucošu transportlīdzekļu plūsmas uz ceļiem ar divām vai trim braukšanas joslām, kā arī apzīmē braukšanas joslu robežas uz ceļiem ar divām vai vairāk braukšanas joslām vienā virzienā;

Bez tam, /pers. B/ pārkāpa 2004.gada 29.aprīļa Ministru kabineta noteikumu Nr.466 „Noteikumi par transportlīdzekļu valsts tehnisko apskati un tehnisko kontroli uz ceļiem" *(redakcijā, kas bija spēkā līdz 08.02.2016.)* Pielikuma „Būtiskās prasības transportlīdzekļu tehniskajam stāvoklim un aprīkojumam un šo prasību novērtēšana" 5.grupas „Riepas un riteņi" 503.1.3.koda prasības, kas noteic, ka minimālais pieļaujamais riepas protektora dziļums mērīšanas zonā vieglajiem automobiļiem, kravas automobiļiem ar pilnu masu ne lielāku par 3,5 t un to piekabēm (M_1, N_1, O_1, O_2 kategoriju transportlīdzekļiem) ir 1,6 mm.

Ceļu satiksmes negadījuma rezultātā iestājās /pers. C/ nāve no mehāniskas asfikcijas - krūšu kurvja un vēdera saspiešanas starp diviem truliem priekšmetiem vai virsmām, abpusēji ribu lūzumi.

Ceļu satiksmes negadījuma rezultātā /pers. D/ ieguva šādus miesas bojājumus - galvas sasitumu ar zemādas asinsizplūdumu un sistu brūci pieres-galvas matainās daļas apvidū un galvas smadzeņu satricinājumu, ķermeņa, mugurkaula sasitumu ar zemādas asinsizplūdumu uz muguras, mugurkaula kakla daļas 5.skriemeļa kreisās puses šķērsizauguma lūzumu, krūšu daļas 9., 10.skriemeļa ķermeņa un mugurējo locīņu, smailo izaugumu lūzumu, mugurkaula krūšu daļas 11. skriemeļa lūzumu, sista brūce kreisās rokas 1.pirksta pamata falangas apvidū, kreisās plaukstas 2.delnas kaula gala trešdaļas lūzums, 2., 3., 4.delnas kaula pamatnes lūzumi (II delnas kaula nepareizi saaudzis lūzums radījis kreisās rokas 2.pirksta locītavu kontraktūras), labā spieķa kaula lūzumu un labā elkoņkaula īlenveida izauguma atrāvuma lūzumu, kas pēc traumas brīdī izsauca šoku, miesas bojājumi pēc sava rakstura pieskaitāmi pie smagiem miesas bojājumiem, kā bojājumi, kas bīstami dzīvībai,

Ceļu satiksmes negadījuma rezultātā /pers. E/ ieguva šādus miesas bojājumus - mugurkaula kakla 5. līdz 2.skriemeļa labās puses šķērsizaugumu lūzumi, labās plaušas sasitumu, kreisā spieķakaula un elkoņa kaula īlenveida izauguma lūzumi, kreisās plaukstas 1.pirksta lūzumu un mežģījumu, miesas bojājumi pēc sava rakstura pieskaitāmi pie vidēja smaguma miesas bojājumiem, kas izraisa ilgstošus veselības traucējumus uz laiku virs 21 dienas.

/pers. B/ ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumi ir tieša cēloniskā sakarā ar /pers. C/ nāvi, /pers. D/ iegūtiem smagiem miesas bojājumiem un /pers. E/ iegūtiem vidēja smaguma miesas bojājumiem.

Ar savām darbībām /pers. B/ izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā *(likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015.gada 2.decembrim)*.

Motīvu daļa

Tiesas sēdē apsūdzētais /pers. B/ savu vainu viņam izvirzītajā apsūdzībā atzina pilnībā, atzina apsūdzības faktiskos apstākļus un to juridisko kvalifikāciju un izdarīto nožēloja un lūdza tiesas izmeklēšanā pierādījumu pārbaudi šajā daļā neveikt. Vienlaikus apsūdzētais norādīja, ka cietušo /pers. F/ un /pers. E/ pieteiktās kaitējuma kompensācijas ir par lielu, nepiekrita pieteiktajiem kaitējuma kompensāciju apmēriem un lūdza tiesu veikt pierādījumu pārbaudi jautājumā par kompensāciju apmēru.

Prokurore A.Vanaga izteica viedokli, ka saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 499.panta pirmo daļu lietā nav nepieciešams veikt pierādījumu pārbaudi attiecībā uz apsūdzētā izdarīto noziedzīgo nodarījumu, jo apsūdzētais atzīst savu vainu viņam izvirzītajā apsūdzībā, atzīst lietas faktiskos apstākļus, piekrīt tā juridiskajai kvalifikācijas un lūdz pierādījumu pārbaudi neveikt, bet saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 499.panta otro daļu nepieciešams veikt pierādījumu pārbaudi par cietušo pieteiktajām kaitējuma kompensācijām.

Tiesas sēdē apsūdzētā aizstāvis H.Ulmis izteica viedokli, ka lietu iespējams skatīt bez pierādījumu pārbaudes, pierādījumu pārbaudi veicot tikai daļā par cietušo pieteiktajām kaitējuma kompensācijām

Cietušie /pers. F/ un /pers. E/, kā arī cietušā /pers. E/ pārstāvis H.Narbuts neiebilda, ka lietā tiek veikta pierādījumu pārbaude tikai jautājumā par kompensāciju apmēru.

Tiesa, ievērojot izteiktos viedokļus, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 499.pantu nolēma neveikt pierādījumu pārbaudi par apsūdzētā izdarīto noziedzīgo nodarījumu, jo apsūdzētais pilnībā atzina savu vainu viņam izvirzītajā apsūdzībā, kā arī lūdza neveikt pierādījumu pārbaudi tiesas izmeklēšanā, taču nolēma veikt pierādījumu pārbaudi jautājumā par cietušo /pers. F/ un /pers. E/ pieteiktajām kaitējuma kompensācijām.

Tiesai, pēc lietas materiālu pārbaudes, nav šaubu par apsūdzētā vainīgumu un noziedzīgā nodarījuma juridisko kvalifikāciju.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 499.panta trešajā daļā noteikto, tiesas izmeklēšanā pārbaudot apsūdzētā personu raksturojošos datus, noskaidrots, ka /pers. B/ ir Latvijas Republikas pilsonis, dzimis /datums/Rīgā, ieguvis vidējo-speciālo izglītību, apguvis radio regulētāja specialitāti, precējies, apgādībā esošu personu nav, deklarētās un arī faktiskās dzīvesvietas adrese:/adrese/.

Apsūdzētais strādā SIA „/pers. H/" par metāla konstrukciju atslēdznieku, un darba devējs /pers. B/ raksturo kā atbildīgu un apzinīgu darbinieku. Viņš ir atvērts jauniem uzdevumiem, arī ar darba kolēģiem komunicē viegli un bez problēmām (lietas 3.sējuma 23.lapa).

No lietai pievienotā izraksta par /pers. B/ veselības stāvokli un apsūdzētā paskaidrojumiem tiesas sēdē izriet, ka viņš slimo ar arteriālo hipertensiju, kardioloģiskas saslimšanas dēļ ievietoti stenti, kā arī konstatētas vairākas citas slimības (lietas 3.sējuma 62.lapa).

Apsūdzētais/pers. B/ iepriekš par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu nav sodīts, bet ir piemēroti administratīvie sodi (lietas 2.sējuma 126.-128.lapa).

Saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu par apsūdzētā /pers. B/ atbildību mīkstinošo apstākli tiesa atzīst to, ka viņš savu vainu izdarītajā noziedzīgajā nodarījumā atzīst un izdarīto nožēlo.

Saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta pirmo daļu apsūdzētā atbildību pastiprinošus apstākļus tiesa nav konstatējusi.

Tiesa atzīst, ka apsūdzētā /pers. B/ vainīgums viņam celtajā apsūdzībā ir pierādīts un noziedzīgo darbību kvalifikācija pēc Krimināllikuma 260.panta otrās daļas *(likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015.gada 2.decembrim)*, atzīstama par pareizu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta ceturto daļu apsūdzētā /pers. B/ izdarītais noziedzīgais nodarījums pēc Krimināllikuma 260.panta otrās daļas klasificēts kā smags noziegums, par kuru soda ar brīvības atņemšana uz laiku līdz desmit gadiem *(likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015.gada 2.decembrim).*

Savukārt, Krimināllikuma redakcijā, kas spēkā no 2015.gada 3.decembra, par Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem, atņemot transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz laiku līdz pieciem gadiem.

Saprotot noziedzīgu nodarījumu kā netaisnīgumu, ko radījusi pārkāpēja darbība vai bezdarbība, ikvienā konkrētā gadījumā ir svarīgi izvēlēties un piemērot pārkāpējam tādu sodu, kas ir samērīgs un maksimāli atbilst sabiedrības un arī pārkāpēja interesēm *(skat. A.Judins. Krimināsods nav valsts atriebība par izdarīto noziedzīgo nodarījumu. Jurista vārds Nr.11 (762), 2013.gada 19.marts, 7.lpp.).*

Tiesa ņem vērā, ka saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 21.pantu, pirmās instances tiesā apsūdzētais izmantojis savas tiesības sadarboties ar procesa virzītāju un izvēlējies vienkāršāku procesa veidu, tādā veidā sekmējot ātrāku krimināltiesisko attiecību noregulējumu.

Krimināllikuma 260.panta otrās daļas *(likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015.gada 2.decembrim)* sankcijā par apsūdzētā izdarīto noziegumu likumdevējs noteicis tikai vienu soda veidu – brīvības atņemšanas sodu uz laiku līdz desmit gadiem, tādēļ tiesas kompetencē ietilpst noteikt piemērojamā soda mēru.

Nosakot apsūdzētajam /pers. B/ soda mēru, tiesa saskaņā ar Krimināllikuma 46.pantu, ņem vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, to, ka noziedzīgs nodarījums izdarīts aiz neuzmanības, apsūdzētā personību, viņa attieksmi pret izdarīto, atbildību mīkstinošo apstākli, kā arī to, ka nav konstatēti atbildību pastiprinoši apstākļi.

Vērtējot noziedzīgā nodarījuma raksturu, tiesa secina, ka apsūdzētais /pers. B/ ir apdraudējis gan savu, gan citu ceļu satiksmes dalībnieku drošību, veselību un dzīvību. Noziedzīgā nodarījuma rezultātā cietušajiem tika nodarīti vidēji smagi un smagi miesas bojājumi, kā arī smagi miesas bojājumi, kas bīstami dzīvībai un izraisīja cietušās personas nāvi.

Tiesa arī ņem vērā, ka apsūdzētais iepriekš nav kriminālī sodīts, viņam ir pastāvīgs darbs un lietā nav ziņu par to, ka apsūdzētais varētu radīt apdraudējumu sabiedrībai.

Lemjot jautājumu par soda mēru apsūdzētajam, ievērojot Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi, noklausoties apsūdzētā paskaidrojumus, ņemot vērā prokurores un apsūdzētā aizstāvja viedokli par soda noteikšanu, kā arī uzklausot cietušos un cietušā pārstāvi, tiesa atzīst, ka, lai sodītu vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu un panāktu, lai notiesātais un citas personas atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas, /pers. B/

nosakāms sods – brīvības atņemšana virs minimālā apmēra.

Pamatojoties uz Krimināllikuma 44.panta trešajā daļā noteikto, kā arī ievērojot /pers. B/ izdarītā nozieguma raksturu, un ņemot vērā, ka apsūdzētais pieļāvis būtisku Ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu, kas izraisījis personas nāvi, tiesa atzīst par nepieciešamu noteikt apsūdzētajam papildsodu, kas nebija paredzēts Krimināllikuma 260.panta otrās daļas sankcijā likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015.gada 2.decembrim – transportlīdzekļa vadīšanas tiesību ierobežošanu.

Ievērojot /pers. B/personību raksturojošos datus, viņa vecumu, veselības stāvokli, kā arī to, ka viņš tiesas sēdē atvainojās cietušajiem un patiesi nožēloja notikušo, tiesa gūst pārliecību, ka neizciešot sodu apsūdzētais neizdarīs jaunus likumpārkāpumus, un uzskata par iespējamu sodu noteikt nosacīti, piemērojot Krimināllikuma 55.panta pirmās un otrās daļas noteikumus, kas noteic, ka tiesa nolemj sodu neizpildīt, ja notiesātais pārbaudes laikā neizdarīs jaunus likumpārkāpumus un izpildīs kriminālsodu izpildi reglamentējošā likumā noteiktos pienākumus. Tiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā lietderīgāk un vairāk audzinoši apsūdzētajam noteikt pārbaudes laiku, nekā izolēt viņu no sabiedrības.

Kriminālprocesā 2016.gada 27.jūnijā par cietušo atzīta /pers. D/, cietusī lietā kaitējuma kompensāciju nav pieteikusi (lietas 1.sējuma 76.lapa).

Kriminālprocesā 2016.gada 26.jūnijā par **cietušo atzīts /pers. E/,** cietušais pirmstiesas kriminālprocesā kaitējuma kompensāciju nepieteica, bet tiesas sēdē pieteica kaitējuma kompensāciju par mantisko kaitējumu 7692,45 EUR apmērā (lietas 1.sējuma 81.lapa un 3.sējuma 36.-57.lapa).

Cietušais/pers. E/ lietā iesniedzis AAS /Nosaukums A/ 2017.gada 16.janvāra vēstuli Nr.40310-01.2/17/38456 A562125/592185, kurā norādīts, ka AAS /Nosaukums A/ ir aprēķinājusi atlīdzību /pers. E/ par ceļu satiksmes negadījumā nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem, kas saistīti ar sāpēm un garīgām ciešanām cietušās personas fiziskas traumas dēļ par vidēja smaguma miesas bojājumiem 6660 EUR apmērā. Papildus norādīts, ka lai pieņemtu lēmumu, nepieciešams spēkā stājies tiesas spriedums (lietas 3.sējuma 64.lapa).

Tiesai nav pamata apšaubīt cietušā /pers. E/ tiesības uz atlīdzības saņemšanu par mantisko zaudējumu un morālo kaitējumu sakarā ar 2015.gada 15.jūnijā notikušo ceļu satiksmes negadījumu.

No krimināllietas materiāliem redzams, ka cietušais /pers. E/ ir vērsies pie apdrošinātāja AAS /Nosaukums A/ ar atlīdzības pieteikumu par 2015.gada 15.jūnijā notikušo ceļu satiksmes negadījumu, un viņam aprēķināta atlīdzība par nemantiskajiem zaudējumiem 6660 EUR apmērā.

Ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumu likumdevējs ir radījis efektīgu instrumentu ceļu satiksmes negadījumos radīto zaudējumu atlīdzināšanai cietušajiem. Šis likums imperatīvi uzliek par pienākumu transportlīdzekļa īpašniekam apdrošināt civiltiesisko atbildību pie apdrošinātāja, lai ceļu satiksmes negadījuma rezultātā, konkrētais apdrošinātājs obligāti veiktu cietušajiem kaitējuma atlīdzības izmaksu, pretējā gadījumā šādai apdrošināšanai zustu jebkāda jēga.

Saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 19.pantu personai nodarītie zaudējumi iedalās materiālos zaudējumos un nemateriālos zaudējumos, un tieši:

1. Ceļu satiksmes negadījumā personai nodarītie materiālie zaudējumi ir zaudējumi sakarā ar cietušās personas ārstēšanu, pārejošu darbnespēju, darbspēju zudumu, nāvi.

2. Ceļu satiksmes negadījumā personai nodarītie nemateriālie zaudējumi ir zaudējumi, kas saistīti ar sāpēm un garīgām ciešanām sakarā ar cietušās personas fizisku traumu, cietušās personas sakropļojumu, invaliditāti, apgādnieka, apgādājamā vai laulātā nāvi, apgādnieka, apgādājamā vai laulātā 1.grupas invaliditāti.

3. Apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem materiālajiem un nemateriālajiem zaudējumiem nosaka Ministru kabinets.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 15.panta pirmās daļas 1.punktā noteikts, ka, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, apdrošinātājs, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs (ja apdrošināšanas atlīdzība izmaksājam no Garantijas fonda) sedz zaudējumus, nepārsniedzot noteikto apdrošinātāja atbildības limitu:

1. Personai nodarīto zaudējumu atlīdzināšanai – līdz 5 000 000 EUR neatkarīgi no cietušo personu skaita;

2. Mantai nodarīto zaudējumu atlīdzināšanai – līdz 1 000 000 EUR neatkarīgi no trešo personu skaita.

Zaudējumus, kuri netiek atlīdzināti saskaņā ar šo likumu, vai kuri pārsniedz noteikto apdrošinātāja atbildības limitu, trešā persona ir tiesīga pieprasīt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

2004.gada 14.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.1008 „Noteikumi par apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem materiālajiem zaudējumiem", nosaka sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par ceļu satiksmes negadījumā personai nodarītajiem materiālajiem zaudējumiem, kas saistīti ar cietušās personas ārstēšanu, pārejošu darbnespēju, darbspēju zaudējumu vai nāvi.

No iepriekš teiktā tiesa secina, ka cietušajam /pers. E/ jāvēršas ar pieteikumu pie apdrošinātāja AAS, /Nosaukums A/, kurš konkrētajā gadījumā apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, lai saņemtu atlīdzību arī par nodarītajiem materiālajiem zaudējumiem, kas saistīti ar cietušā ārstēšanu, pārejošu darbnespēju, darbspēju zaudējumu (..).

Saskaņā ar 2004.gada 14.decembra Ministru kabineta noteikumu Nr.1008 „Noteikumi par apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem materiālajiem zaudējumiem" 3.punktu, apdrošinātājs izskata apdrošināšanas atlīdzības pieprasītāja rakstisku iesniegumu par ceļu satiksmes negadījumā personai nodarītajiem materiālajiem zaudējumiem, kas saistīti ar cietušās personas ārstēšanu, pārejošu darbnespēju, darbspēju zaudējumu vai nāvi, ja tas iesniegts triju gadu laikā no apdrošināšanas gadījuma iestāšanās brīža, kas nozīmē, ka /pers. E/ joprojām var vērsties pie AAS /Nosaukums A/.

Tiesas ieskatā /pers. E/ pieteikums par izdevumiem, kas saistīti ar 2015.gada 20.aprīlī Uzņēmumu reģistrā reģistrētā uzņēmuma SIA /Nosaukums B/ likvidācijas procesu 161,62 EUR apmērā, ir nepamatots. Ņemot vērā, ka SIA /Nosaukums B/ avārijas brīdī 2015.gada 15.jūnijā nebija uzsācis saimniecisko darbību, tas nekādus ienākumus cietušajam nenesa, kā arī, /pers. E/ bija iespēja apturēt uz laiku uzņēmuma darbību, tiesa nesaskata šo izdevumu saistību ar konkrēto noziedzīgo nodarījumu.

Tiesa arī atzīst, ka lietā nav iesniegti pierādījumi, kas pamatotu /pers. E/ aprēķinu par mantisko zaudējumu minimālās algas apmērā par laika periodu no 2015.gada 15.jūnija līdz 2017.gada 1.janvārim 6600 EUR apmērā, jo cietušais tiesas sēdē paskaidroja, ka viņš, aptuveni 6 mēnešus pirms 2015.gada 15.jūnija notikuma, algotu darbu nestrādāja un ienākumus no darba algas nav guvis.

Tiesa konstatē, ka cietušā /pers. E/ pieteiktā kaitējuma kompensācija 765 EUR apmērā par zvērināta advokāta H.Narbuta sniegto juridisko palīdzību un pārstāvību kriminālprocesā ir pamatota ar lietai pievienotajām kvītīm, un atzīst, ka šajā daļā pieteikums ir apmierināms (lietas 3.sējuma 56.-57.lapa).

Novērtējot iepriekš norādītos apstākļus un pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 353.panta otro daļu, tiesa atzīst, ka šajā lietā kompensācija par mantisko zaudējumu cietušajam /pers. E/ nosakāma 765 EUR apmērā, pārējā daļā tiesa kompensāciju nenosaka.

Pieņemot šādu lēmumu, cietušajam saglabājas tiesības saņemt mantisko zaudējumu atlīdzību par personas ārstēšanu, pārejošu darbnespēju, darbspēju zaudējumu no AAS /Nosaukums A/ Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumā noteiktajā

kārtībā.

Tiesas ieskatā kompensācijas nenoteikšana atbilst Krimināprocesa likuma 1.pantā definētajam mērķim, kas paredz taisnīgu krimināltiesisko attiecību noregulēšanu.

Kompensācijas nenoteikšana vai pieteikuma atstāšana bez izskatīšanas neliedz personai tiesības prasīt kaitējuma atlīdzināšanu civiltiesiskā kārtībā.

Ja cietušais uzskata, ka ar kompensāciju nav atlīdzināts viss radītais kaitējums, viņam ir tiesības prasīt tā atlīdzināšanu Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Tiesu praksē ir pieņemts, ka gadījumā, kad neatliekot lietas iztiesāšanu vai neizsludinot pārtraukumu, nav iespējams lemt par pieteikto kaitējuma kompensāciju, ja nav ņemta vērā apdrošinātāja izmaksātā apdrošināšanas atlīdzība, aprēķinātā un vēl neizmaksātā apdrošināšanas atlīdzība, kā arī iespējamā apdrošināšanas atlīdzība, tiesai ir tiesības kaitējuma kompensācijas apmēru šajā krimināprocesā nenoteikt, kas atbilst vienam no krimināprocesa pamatprincipiem – tiesībām uz krimināprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā *(sk. Augstākās tiesas „Tiesu prakse par morālā kaitējuma kompensāciju krimināprocesā" 2010/2011. gads)*.

Krimināprocesā 2016.gada 1.jūlijā par **cietušo atzīta /pers. F**/, cietusī lietā pieteikusi kaitējuma kompensāciju 99445,81 EUR apmērā par morālo kaitējumu (lietas 1.sējuma 52. un 54.- 57.lapa un 3.sējuma 34.lapa).

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments 2009. gada 3. jūnija lēmumā lietā Nr.SKK - 308/2009 ir norādījis, ka tiesai, izvērtējot pieteiktā morālā kaitējuma kompensācijas apmēru ir jāņem vērā iespējamais izmaksājamās apdrošināšanas atlīdzības apmērs, jo pretējā gadījumā tiktu pārkāptas apsūdzētā tiesības paļauties uz civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu.

Attiecībā uz Krimināllikuma 260.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu likumdevējs ir noteicis īpašu kaitējuma kompensācijas saņemšanas kārtību, kas atšķiras no vispārējās, jo tiesai bez minētajām normām jāņem vērā speciālā likumā „Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums" un uz šī likuma pamata izdotajos Ministru kabineta noteikumos noteiktais.

Tiesa konstatē, ka cietusī /pers. F/ ir vērsusies AAS /Nosaukums A/, un apdrošinātājs pamatojoties uz likumā „Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums" 3.panta pirmo daļu, 23.panta piekto un 5^1 daļu ir izmaksājis /pers. F/ atlīdzību par /pers. C/ apbedīšanas izdevumiem 2285,94 EUR.

Saskaņā ar „Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma" 19.panta otrās daļas 3.punktā noteikto, ceļu satiksmes negadījumā personai nodarītie nemateriālie zaudējumi ir zaudējumi, kas saistīti ar sāpēm un garīgām ciešanām sakarā ar apgādnieka, apgādājamā vai laulātā nāvi.

Kā izriet no lietas materiāliem un /pers. F/ paskaidrojumiem tiesas sēdēs, viņas māte dzīvoja atsevišķi no meitas, bija darba spējīgā vecumā un neatradās meitas apgādībā, tādēļ cietušajai /pers. F/ nav tiesību saņemt atlīdzību par nemateriālajiem zaudējumiem no apdrošinātāja AAS /Nosaukums A/.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumā kā speciālajā tiesību normā noteiktais apdrošinātāja atbildības limits, tas ir, zaudējumu

atlīdzība, ko iestājoties apdrošināšanas gadījumam, ceļu satiksmes negadījumā cietušajam izmaksā apdrošinātājs, nevar ierobežot cietušā tiesības saņemt atlīdzinājumu par nodarīto morālo kaitējumu atbilstoši Civillikuma 1635.pantam *(Sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesa, Tiesu prakses apkopojums " Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietā", Kopsavilkuma 23.punkts, 2014.gads)*.

Saskaņā ar Krimināprocesa likuma 22.pantu personai, kurai ar noziedzīgu nodarījumu radīts kaitējums, ņemot vērā tās morālo aizskārumu, fiziskās ciešanas un mantisko zaudējumu, tiek garantētas procesuālās iespējas morālas un materiālas kompensācijas pieprasīšanai un saņemšanai.

Morālā kaitējuma nodarīšana un pienākums atlīdzināt nodarīto morālo kaitējumu ir sekas personas prettiesiskām, tīšām darbībām vai darbībām aiz neuzmanības, kā rezultātā ir apdraudēta cietušā drošība, veselība un citas vērtības. Morālais kaitējums nav izsakāms mantiskajās vērtībās un to nevar atlīdzināt kā zaudējumu. Morālais kaitējums ir personai piemītošu nemantisku labumu vai ar likumu aizsargātu interešu prettiesisks aizskārums, kas personai radījis ciešanas, pārdzīvojumus, sāpes.

Augstākās tiesas Senāts ir norādījis, ka ar katru noziedzīgu nodarījumu personai tiek nodarīts arī morālais kaitējums. Tas ir saistīts ar morālo gandarījumu, proti, kad par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vainīgā persona saņem likumā paredzēto sodu. Vai personai ir tiesības uz materiālo atlīdzinājumu, kompensējot morālo kaitējumu, ir vērtējams jautājums. Lai konstatētu cietušās personas tiesības uz materiālo atlīdzinājumu, ir nepieciešams konstatēt cēloņsakarību starp noziedzīgajām darbībām, to smagumu un radušos morālo kaitējumu, proti, vai nodarīts tāds kaitējums, par kuru pienākas saņemt materiālo atlīdzību (*skat. Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2008.gada 28.aprīļa lēmums lietā SKK-181/20).*

Krimināprocesa likuma 22.pantā deklarētais princips par cietušā tiesībām uz kompensāciju par radīto kaitējumu atbilst Eiropas Savienības 2004.gada 29.aprīļa direktīvai „Par kompensāciju noziegumos cietušajiem", kas prasa ievērot taisnīgas un samērīgas kompensācijas apmēra ievērošanu par nodarītajiem kaitējumiem.

Lai konstatētu cietušās personas tiesības uz materiālu atlīdzinājumu, ir nepieciešams konstatēt cēloņsakarību starp noziedzīgajām darbībām, to smagumu un radušos morālo kaitējumu, tas ir, vai ir nodarīts tāds kaitējums, par kuru pienākas saņemt materiālo atlīdzību.

Tiesa atzīst, ka /pers. B/ noziedzīgo darbību rezultātā /pers. F/ sakarā ar viņas mātes /pers. C/ nāvi tika nodarīts morāls kaitējums.

Tiesu praksē nav precīzu instrumentu, lai noteiktu šāda aizskāruma izraisīto ciešanu jeb pārdzīvojumu apjomu un to pārvērstu naudas izteiksmē, jo cilvēka iekšējos pārdzīvojumus izmērīt nevar, tomēr likums uzlicis tiesai pienākumu lemt, kādā apmērā naudas izteiksmē nosakāma samaksa, kura dotu gandarījumu par morālo aizskārumu jeb sāpēm un ciešanām.

Vienlaikus tiesas nosakāmā kaitējuma kompensācija nav uzskatāma par sodu Krimināllikuma 35.panta izpratnē, bet tā ir mantisko jautājumu risināšana Krimināprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Saskaņā ar Krimināprocesa likuma 352.panta pirmo daļu kompensācijas apmēru nosaka tiesa, izvērtējot cietušā pieteikumu un ņemot vērā radīto mantiskā zaudējuma apmēru, noziedzīgā nodarījuma smagumu un izdarīšanas raksturu, nodarītās fiziskās ciešanas, paliekošus sakropļojumus un darbspēju zudumu, kā arī morālā aizskāruma dziļumu un publiskumu un psihiskas traumas.

Nosakot atlīdzību par morālo kaitējumu saskaņā ar taisnīguma principu, ir jāizvērtē ne tikai cietušā intereses, bet arī šo interešu samērīgums, jo taisnīgums tiks sasniegts tikai tad, kad tiks panākts līdzsvars *(sk. R.Matjušina. Kritēriji morālā kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšanai. Jurista Vārds, Nr.26 (589), 2009.gada 30.jūnijs)*.

Lemjot jautājumu par morālā kaitējuma kompensāciju, tiesa ņem vērā krimināltiesisko attiecību taisnīga noregulējuma principu, ievēro taisnīguma un saprātīguma principu, vienlaicīgi atzīstot, ka ar kompensācijas piespriešanu nav pieļaujama vienas personas mantas palielināšanās uz otras personas rēķina.

Lai izvērtētu morālā kaitējuma apmēru, tiesa ņem vērā tiesu praksi, ievērojot cilvēktiesību principus un ievērojot saprātīguma un taisnīguma principu. Augstākās tiesas 2010/2011.gada pētījumā „Tiesu prakse par morālā kaitējuma kompensāciju krimināprocesā" norādīts, ka, lemjot par morāla kaitējuma kompensācijas apmēru, tiesai ir jāizvērtē cietušā pieteikums un jāņem vērā vairākus kritērijus, tai skaitā noziedzīga nodarījuma smagumu un izdarīšanas raksturu, kā arī tiesas praksi citos, jo sevišķi salīdzināmos gadījumos, kad atlīdzinājumam jābūt līdzīgam.

Nosakot morālā kaitējuma kompensācijas apmēru, tiesa ņem vērā, ka /pers. B/ izdarījis noziedzīgu nodarījumu aiz neuzmanības, kā arī apsūdzētā vecumu, veselības stāvokli, kas ierobežo viņa darba spējas un ienākumu apmēru.

Tiesai nav pamata apšaubīt cietušās paskaidrojumus par viņas un bojāgājušās mātes lomu un nozīmi mazbērnu audzināšanā un to, ka saistībā ar pāragro mātes nāvi viņai ir nodarīts dziļš morāls aizskārums un garīgas ciešanas.

Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī izveidojušos tiesu praksi, nosakot morālā kaitējuma kompensācijas apmēru šīs kategorijas lietās, tiesa atzīst, ka piedzenamā morālā kaitējuma kompensācija nosakāma 7000 EUR apmērā.

Nosakot šādu kompensācijas apmēru, tiesa ņem vērā arī apsūdzētā iespējas samaksāt kaitējuma kompensāciju, ievērojot viņa ienākumu līmeni, kas ir nedaudz virs valstī noteiktā minimālā apmēra (lietas 3.sējuma 63.lapa).

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments norādījis, ka kompensācijas nenoteikšana vai pieteikuma atstāšana bez izskatīšanas neliedz personai tiesības prasīt kaitējuma atlīdzināšanu civiltiesiskā kārtībā jeb Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā. Tāpat, ja cietušais uzskata, ka ar kompensāciju kriminālprocesā nav atlīdzināts viss radītais kaitējums, viņam ir tiesības prasīt tā atlīdzināšanu Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā (*skat. 2007.gada 1.marta lēmums lietā Nr. SKK-96/2007).*

2016.gada 15.aprīlī apsūdzētajam /pers. B/ kriminālprocesā piemērotais drošības līdzeklis - aizliegums izbraukt no valsts un papildu drošības līdzeklis - dzīves vietas maiņas paziņošana - atceļams pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā (1.sējums lietas 46.- 47.lapa).

Apsūdzētā mantai arests nav uzlikts.

Pamatojoties uz Krimināļprocesa likuma 367.panta pirmās daļas 5.punktu un 368.panta pirmo daļu no /pers. B/ piedzenami procesuālie izdevumi - 191,16 EUR par automašīnas /TL marka/, valsts reģistrācijas numura zīme /TL numurs/, uzglabāšanas izdevumiem Nodrošinājuma valsts aģentūrā (lietas 2.sējuma 107.lapa).

Apsūdzētā /pers. B/ aizstāvībai pirmstiesas procesā tika nodrošināta zvērināta advokāta H.Ulmja aizstāvība. Atbilstoši zvērināta advokāta paziņojumam, samaksa par valsts nodrošināto juridisko palīdzību /pers. B/ ir 47,67 EUR, kas piedzenama no apsūdzētā valsts labā, jo tiesa nav konstatējusi Krimināļprocesa likuma 85.panta pirmajā daļā noteiktos gadījumus apsūdzētā atbrīvošanai no samaksas par juridisko palīdzību (lietas 2.sējuma 163.lapa).

Pamatojoties uz Krimināļprocesa likuma 240.panta pirmās daļas 5.punktu dokumentus - 5 gab. CD matricas, CT izmeklējumu kopijas un izrakstu no ambulatorā pacienta medicīniskās kartes, kas glabājas pie krimināllietas materiāliem, pēc sprieduma stāšanās spēkā - iznīcināt.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Krimināllikuma 35., 44., 46., 47., 55.pantu un 260.panta otro daļu, Krimināļprocesa likuma 499.panta ceturto daļu, 511., 512., 514.pantu, 527.panta trešo daļu, 528., 529. un 530.pantu, tiesa

nosprieda

/pers. B/, personas kods /personas kods/, atzīt par vainīgu Krimināllikuma 260.panta otrajā daļā *(likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015.gada 2.decembrim)* paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un sodīt ar brīvības atņemšanu uz 2 (diviem) gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55.panta pirmo, otro un trešo daļu brīvības atņemšanas sodu 2 gadi noteikt nosacīti ar pārbaudes laiku uz 2 (diviem) gadiem 6 (sešiem) mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 44.panta trešo daļu noteikt /pers. B/ papildsodu – transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšana uz 3 (trīs) gadiem.

/pers. B/ piemēroto drošības līdzekli – aizliegums izbraukt no valsts un papildu drošības līdzekli - dzīvesvietas maiņas paziņošana, atcelt pēc sprieduma stāšanās spēkā.

Noteikt cietušajai /pers. F/ morālā kaitējuma kompensāciju.

Piedzīt no /pers. B/ par labu /pers. F/ morālā kaitējuma kompensāciju 7000 EUR (septiņi tūkstoši *euro*).

Cietušajam/pers. E/ mantiskā kaitējuma kompensāciju nenoteikt.

Piedzīt no /pers. B/ par labu cietušajam /pers. E/ izdevumus par zvērināta advokāta H.Narbuta juridiskās palīdzības sniegšanu 765 EUR (septiņi simti sešdesmit pieci *euro*).

Piedzīt no /pers. B/ valsts labā procesuālos izdevumus 47,67 EUR (četrdesmit septiņi *euro*, 67 centi) par zvērināta advokāta H.Ulmja sniegto juridisko palīdzību.

Procesuālie izdevumi par sniegto juridisko palīdzību ieskaitāmi saņēmēja – Valsts kases, reģistrācijas Nr.90000050138, kontā Nr.LV68TREL1060001239300.

Piedzīt no /pers. B/Nodrošinājuma valsts aģentūras, reģistrācijas Nr.LV90009112024, labā procesuālos izdevumus 191,16 EUR (viens simts deviņdesmit viens *euro*, 16 centi), kas saistīti ar transportlīdzekļa /TL marka/, valsts reģistrācijas numura zīme /TL numurs/, uzglabāšanu Nodrošinājuma valsts aģentūrā.

Iemaksa veicama Nodrošinājuma valsts aģentūras kontā Valsts kase, TRELLV22, konts LV86TREL2140651020000. Maksājuma mērķis: Krimināllietas Nr.11310049915, NVA lietas Nr.KL-5965 un EKK 21499.

Noteikt /pers. B/30 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas procesuālo izdevumu labprātīgai izpildei. Procesuālo izdevumu samaksas apliecinoši dokumenti jāiesniedz Ogres rajona tiesā.

Dokumentus – 5 gab. CD matricas, CT izmeklējumu kopijas un izrakstu no ambulatorā pacienta medicīniskās kartes, kas glabājas pie krimināllietas materiāliem, pēc sprieduma spēkā stāšanās – iznīcināt.

Spriedumu daļā par piespriesto sodu, kaitējuma kompensāciju vai procesa pārkāpumiem var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijai 10 dienu laikā no pilna sprieduma pieejamības dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību vai protestu Ogres rajona tiesā.

Pilna sprieduma pieejamības diena 2017.gada 21.marts.

Pilna sprieduma pieejamības dienas grozītais datums - 2017.gada 20.aprīlis.

Tiesnese I.Punte